

teksten. In hoofdstuk 5 wordt een onderscheid gemaakt tussen bedrijfssoftware en wiki's. Drie casestudies belichten de mogelijkheden in het bedrijfsleven.

Hoofdstuk 6 gaat in op het onderwijs, met informatiebronnen en sociale informatienetwerken als typische toepassingen. Referentiewerken zoals Wikipedia worden op hun waarde getoetst. De auteur geeft een aantal praktijkvoorbeelden: samenwerkend leren in klasverband, kennisdeling en creatie, e-portfolio's en peer review.

Hoofdstuk 7 geeft praktische tips om daadwerkelijk aan de slag te gaan met software. Hoofdstuk 8 behandelt beheersaspecten zoals planning, het toewijzen van toegangsrechten om de tekst aan te passen, het geven van tags, auteursrechten en design. In hoofdstuk 9, ten slotte, krijg je een lijst van de wiki's die in het boek vermeld worden.

Wiki's worden in dit boek als positief beoordeeld. Eventuele beperkingen en kritiek wegen niet op tegen de talrijke mogelijkheden, zoals het samenstellen van referentiewerken, het verzamelen en delen van kennis, het organiseren en begeleiden van congressen, het samenwerkend leren en noem maar op. Bovendien kan een virtuele samenwerking tussen bibliotheekpersoneel en hun bezoekers interessant materiaal opleveren én is er meer dialoog. In het onderwijs kan kennisdeling tussen leerkracht en leerling dezelfde uitwerking hebben. Een aantal sleutelwoorden – of in web 2.0-taal 'tags' – verduidelijken het wikifenomeen: het sociale web, collectieve intelligentie, open editing... Wiki's hebben een hoog potentieel maar ook een hoge drempel. Het lezen van dit boek kan de kloof dichten. Collectieve kennis en samenwerking zijn essentiële begrippen in het betoog. Het volgende citaat vat de opzet van wiki perfect samen: "A view that wisdom of many will always be superior to the thoughts of an individual".

Meer informatie:

<http://wikipedia.org> - webencyclopedie
www.libsuccess.org - efficiënte bibliotheekpraxis
www.librarything.com - web 2.0 ontmoetingsplaats voor lezers
<http://wikisource.org> - de vrije bibliotheek
www.wikibooks.org - vrije leerboeken
www.booki.info - een wiki die het schrijfproces van dit boek heeft begeleid en ondersteund

Wikis: tools for information work and collaboration / Jane Klobas (ed.). - Oxford: Chandos Publishing, 2006. - 229 p. - ISBN 978-1-84334-178-9.

Jan Laureys, verantwoordelijke open leercentrum, Scheppersinstituut Mechelen
jan.laureys@telenet.be

Digitale bibliotheek

De *Digitale Bibliotheek*, een boek dat in 2007 uitgegeven werd onder redactie van Bart van der Meij en Kees Westerkamp, behandelt in negen hoofdstukken de veranderingen die het digitale tijdperk in speciale bibliotheken heeft teweeggebracht. De beperking tot bibliotheken van bedrijven en non-profitorganisaties is een slimme keuze, want zo krijgen de artikels als vanzelf een bepaalde diepgang.

Hoofdstuk 1, *Op schoot bij de eindgebruiker*, omvat een soort SWOT-analyse van de digitale bibliotheek en is een goede introductie tot het thema. De andere hoofdstukken, die telkens voorzien zijn van een uitvoerige literatuurlijst, laten zich gemakkelijk in willekeurige volgorde lezen en behandelen deelonderwerpen zoals de toegankelijkheid van de digitale bibliotheek, het opstellen van een contentplan, de waardebepaling van een digitale bibliotheek, de informatievaardigheden van de gebruiker en de competenties van de digitale bibliothecaris.

Mijn drie favoriete artikels zijn echter het vierde, *De bouwstenen van de digitale bibliotheek*, het vijfde, *Juridische aspecten van informatie* en in het bijzonder het negende, *Library 2.0: een netwerkbeschouwing*.

De centrale gedachte in hoofdstuk 4 is de evolutie van collectie naar connectie, of: de informatie die aan de eigen collectie gerelateerd is, elders toegankelijk maken. Daartoe worden doorheen de tekst allerlei datamodellen, uitwisselingsstandaarden, documentformaten en protocollen toegelicht. Dat is taaie materie, die wel voor iedereen verstaanbaar gemaakt is.

Het vijfde hoofdstuk over de juridische aspecten van de digitale bibliotheek geeft een duidelijk overzicht van wat auteursrechten behelzen en eindigt met een boeiende conclusie: als uitgevers gezamenlijk een internetportaal opzetten, zouden bibliotheken overbodig kunnen worden, maar bibliotheken kunnen dan wel nog een openbaarmakingsportaal zijn voor auteurs die hun werk beter willen verspreiden.

In hoofdstuk 9 krijg je uitleg bij de nieuwe businessmodellen die ontstaan door de democratisering van productie en distributie, alsook een visie op Special Library 2.0 in de vorm van een aantal interessante overwegingen bij de drie actoren: kenniswerkers, informatiespecialisten en uitgevers. De roep om meer ruimte voor persoonlijk kennismangement en individuele creativiteit is hierbij een genot om te eizen.

Ook al is de teneur van alle bijdragen dat de informatiefunctie van een bibliotheek geen toekomst heeft zonder digitale dienstverlening, de uitgave is verplichte lectuur voor zowel believers als non-believers, want – om het met de woorden van het boek te zeggen – wie gelooft in het concept van de digitale bibliotheek, gelooft ook in de toekomst van de bibliothecaris. Of zoals het in het nawoord wordt geformuleerd: "De digitale bibliotheek is here to stay." Zo zal ook deze

frisse bloemlezing – totdat gedateerdheid optreedt – als naslagwerk op mijn leeslijst blijven staan.

De digitale bibliotheek / Bart van der Meij en Kees Westerkamp (red.). - Rotterdam: Essentials, 2007. - 192 p. - ISBN: 978 90772520 55.

Eva Simon, docent bibliotheekschool
eva.t.simon@gmail.com

In archief tijdschriften gelezen

2008, aflevering 2

Deze aflevering bespreekt een recent verschenen aflevering van de Franse *Gazette des Archives* en jaargang 2007 van *Archive in Bayern*. Waar de *Gazette des Archives* een mooi overzicht brengt van de archivalische praktijk in Frankrijk, biedt het Beierse archief-tijdschrift interessante inzichten over kerkelijk archief, over vrijwilligerswerk, publiekswerking en 'identiteitsvorming' door archief.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Archief van het Koninklijk Paleis), Docent Archivistiek (KU Leuven en ManaMa Archivistiek: Erfgoed en hedendaags Documentbeheer).
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

La Gazette des Archives, nr. 204 (2007)

Uitg.: Association des archivistes français; Red.: 9, rue Montcalm, F-75018 Paris (Frankrijk)
ISSN 0016-5522

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de bibliotheek van het Universiteitsarchief (Tabularium) van de KU Leuven.

Aflevering 204 van de *La Gazette des Archives* is een speciaal nummer gewijd aan de huidige Franse archivalische praktijk. Het idee voor dit nummer groeide in 2003, in samenwerking met de Internationale Archiefraad (ICA/CIA). Om een ruim internationaal publiek te bereiken, zal een Engelse vertaling van alle bijdragen in de loop van 2008 op de website van de ICA/CIA beschikbaar zijn.

Als inleiding geeft Bruno Delmas in *Naissance et renaissance de l'archivistique française* (p. 5-32) een algemeen overzicht van de evolutie van de Franse archivalische praktijk en van de bijdrage die de Association des Archivistes Français daaraan geleverd heeft. Nuttig is hierbij het overzicht van de belangrijkste onderwerpen die vanaf 1950 in *La Gazette des Archives* aan bod zijn gekomen (Christine Nougaret, *L'apport de l'Association des Archivistes Français à l'archivistique: 70 ans de Gazette des Archives*, p.33-

56). Martine de Boisdeffre, directrice van de Archives de France, is de geschikte persoon om de toekomstplannen van de Franse archiefsector toe te lichten. In *Les perspectives des Archives de France* (p. 57-70) heeft ze het over het project voor de bouw van een nieuwe bewaarplaats van de Archives nationales te Pierrefitte-sur-Seine, het programma om de archieven mee te nemen in het toepassen van nieuwe informatietechnologie en om hun raadpleging te vergemakkelijken, alsook over het verder uitbouwen van een netwerk van archivariissen, zowel tussen de verschillende niveaus in Frankrijk als internationaal (bilateraal en multilateraal).

Sinds de jaren 1980 heeft er zich een mentaliteitsverandering voorgedaan bij heel wat Franse politici. Zij vinden het nu vanzelfsprekend om aan het einde van hun loopbaan hun archief aan de Archives nationales toe te vertrouwen. Dat de publieke opinie steeds meer transparantie wil, maakt dat de archieven van bijvoorbeeld een minister niet meer worden beschouwd als zijn persoonlijk bezit waarover hij vrij zou kunnen beschikken. Terwijl de Franse archivariissen voor de verwerving van archieven van politici aanvankelijk een persoonlijke benadering hanteerden, gaan ze nu functioneler te werk. Deze evolutie wordt besproken door Perrine Canavaggio en Evelyne Van den Neste in *Un bilan de la question des archives politiques en France: de l'approche personnelle à l'approche fonctionnelle* (p. 71-88). Als bijlage wordt het model van overeenkomst van bewaargeving opgenomen. Gérard Ermisse en Christine Martinez stellen zich in *Archives, archivistes, et archivistique françaises, à l'épreuve des relations internationales* (p. 89-106) de vraag in welke mate de Franse archiefpraktijk beïnvloed werd door internationaal contact. De 'stage technique international d'archives', die vanaf 1951 in Parijs wordt georganiseerd, heeft zeker geholpen om de Franse archiefpraktijk internationaal te verspreiden, al geven de auteurs toe dat de stage grondig hervormd zou moeten worden om beter te beantwoorden aan de verwachtingen van de buitenlandse deelnemers. Een concrete illustratie van internationale samenwerking krijgen we van Raymonde Litalien en Christine Martinez (*France et Nouvelle France: une expérience originale, le portail www.archivescanadafrance.org*; p. 107-112). Via een voorbeeldige samenwerking tussen Franse en Canadese archivariissen kwam in november 2003 een portaal-site tot stand waar al een half miljoen beelden over de Franse aanwezigheid in Canada raadpleegbaar zijn. Een virtuele tentoonstelling met 350 documenten maakt de gemeenschappelijke Frans-Canadese geschiedenis toegankelijk voor een zeer breed publiek.

Het records management is het onderwerp van de bijdrage van Marie-Anne Chain en Françoise Watel, *L'approche française du records management: concepts, acteurs et pratiques* (p. 113-130). De auteurs stellen dat de typisch Franse toepassingen in het recordsmanagement de komende jaren zullen evolueren in de richting van het Angelsaksische model, dit mee als gevolg van de toenemende internationale standaardisering en informatisering.